WIKIPEDIA

Idioma venda

L'**idioma vienda** (tamién llamáu **tshivenda** o **luvenda**) (pronunciáu: /tʃʰivenḓa/) ye una llingua bantú que forma parte de les llingües nixerocongoleses, falada en delles zones de los países d'África Austral de Zimbabue y en Sudáfrica onde ye llingua cooficial.

Vienda 'Tshivenḓa'	
Faláu en	Sudáfrica Zimbabue
Zona	Provincia de Limpopo
Falantes	750 000
Familia	Níxer-Congu Atlánticu-Congu Volta-Congu Benué-Congu Bantoide Meridional Bantú estrictu Central S **Vienda**
Estatus oficial	
Oficial en	Sudáfrica
Reguláu por	*Nun ta reguláu*
Códigos	
ISO 639-1	`ve`
ISO 639-2	`ven`
ISO 639-3	`ven (http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=ven)`

Mientres la dómina del *apartheid* en Sudáfrica creóse'l *bantustán* de Vienda pa los grupos étnicos falantes del vienda.

Cuenta con 666 000 falantes nel norte de Sudáfrica (el 12% de la población de la provincia de Limpopo) y 84 000 en Zimbabue.

Los sos principales falantes son los vhavenda, un pueblu que cunta con una llarga hestoria que s'empecipia nel sieglu IX col reinu de Mapungubwe, que se xunió a vender pa dar llugar a los vhavenda sol reináu de Shiriyadenga. Nun esiste un rei reconocíu dende la muerte de Thoho-yá-Ndou, conocíu como "Cabeza d'elefante", que dio llugar al nome de la capital del distritu Vhembe, Thohoyandou.

En 1979, los vhavenda de Sudáfrica independizáronse y crearon la República de Vienda, hasta qu'el 27 d'abril de 1994 foi reintegrada en Sudáfrica. Anguaño, vender atópense representaos políticamente pol Frente Patrióticu Dabalorivhuwa (DPF), integráu dende 2003 na UNPO (Unrepresented Nations and peoples Organization). Dende 2010, el presidente de los vhavenda ye Mphephu-Ramabulana, pero quien gobierna na rexón son los 26 líderes tribales (llamaos *sub chiefs* en Sudáfrica).

Los verdaderos vienda estremar en dos grupos; el grupu occidental, d'orixe singo, descendiente de líderes como Mphephu, Senthumule y Kutama, y el grupu oriental, descendiente de Leamonde, Rambuda, Tshivashe y Mphapuli. Otra división importante ye la que se da ente los mesmos individuos, los llamaos *whasiwana* o comunes y los *whakololo*, descendientes de los xefes tribales.

El llugar d'orixe de los vhavenda, Mapungubwe, ye Patrimoniu de la Humanidá dende 2003. El sitiu arqueolóxicu forma parte del Parque Nacional de Mapungubwe (Vhembe), de 28.000 hai, creáu pa protexer la llomba de Mapungubwe, que s'atopa na confluencia de los ríos Shashe y Limpopo 22°12′S 29°23′E (https://tools.wmflabs.org/geohack/geohack.php?language=ast&pagename=Idioma_venda&params=22_12_S_29_23_E_), onde s'atopaba la ciudá del mesmu nome, que florió ente 1050 y 1270, con una población de 5.000 persones, y depués foi abandonada.

Referencies

- Consulta la edición de Wikipedia **n'idioma venda**.
- http://www.unpo.org/members/7912
- http://www.thulamela.gov.za/welcome/introduction/history.asp
- http://www.ezakwantu.com/Tribes%20-%20Ba%20Vienda%20-%20VhaVenda%20-%20Vhavgona%20-%20Vhavhenda%20-%20Vhenda.htm

Control d'autoridaes	**Proyeutos Wikimedia** · Datos: Q32704 · Multimedia: Venda language (https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Venda_language) **Identificadores** · BNF: 11965227w (https://catalogue.bnf.fr/ark:/12148/cb11965227w) (data) (http://data.bnf.fr/ark:/12148/cb11965227w) · LCCN: sh85142606 (https://id.loc.gov/authorities/sh85142606) · SUDOC: 027657000 (https://www.idref.fr/027657000) · AAT: 300389522 (https://www.getty.edu/vow/AATFullDisplay?find=&logic=AND&note=&subjectid=300389522)